

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2021. gada 6. maijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Gunārs Kusiņš un Artūrs Kučs, kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 63/2021),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 149.¹⁵ panta astoto daļu redakcijā, kas bija spēkā no 2020. gada 5. aprīļa līdz 2020. gada 30. jūnijam, (turpmāk – apstrīdētā likuma norma) un Ministru kabineta 2018. gada 27. novembra noteikumu Nr. 719 „Kārtība, kādā transportlīdzekļa vadītājam nosaka alkohola koncentrāciju asinīs un izelpas gaisā un konstatē narkotisko vai citu apreibinošo vielu ietekmi” 3. un 4. punktu redakcijā, kas bija spēkā no 2020. gada 23. aprīļa līdz 2020. gada 30. jūnijam, (turpmāk – apstrīdētās noteikumu normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. un 90. pantam;

1.2. atzīt apstrīdētās noteikumu normas par neatbilstošām Ceļu satiksmes likuma 43.⁵ panta pirmajai daļai.

2. Apstrīdētā likuma norma paredzēja, ka par atteikšanos no pārbaudes alkohola koncentrācijas noteikšanai, narkotisko vai citu apreibinošo vielu ietekmes pārbaudes uzliek naudas sodu velosipēda un mopēda vadītājam simt septiņdesmit

euro apmērā, bet cita transportlīdzekļa vadītājam piemēro administratīvo arestu no desmit līdz piecpadsmit diennaktīm, uzliek naudas sodu no tūkstoš divsimt līdz tūkstoš četrsimt *euro* un atņem transportlīdzekļu vadīšanas tiesības uz četriem gadiem.

Savukārt apstrīdētās noteikumu normas, kas regulēja kārtību, kādā Valsts policijas darbinieks vai – uz valsts robežas – Valsts robežsardzes darbinieks veic minēto pārbaudi, noteica:

„3. Pirms tiek veikta transportlīdzekļa vadītāja pārbaude alkohola koncentrācijas noteikšanai izelpotajā gaisā, darbinieks informē transportlīdzekļa vadītāju par administratīvo atbildību, ja transportlīdzekļa vadītājs atsakās no minētās pārbaudes veikšanas.

4. Ja transportlīdzekļa vadītāja pārbaudi alkohola koncentrācijas noteikšanai izelpotajā gaisā nav iespējams veikt, transportlīdzekļa vadītāju pēc iespējas ātrāk nogādā tuvākajā šo noteikumu 1. pielikumā minētajā ārstniecības iestādē, kurā tiek veikta transportlīdzekļa vadītāja medicīniskā pārbaude.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei, bet saskaņā ar šā panta 3. punktu – lietas par Ministru kabineta noteikumu normu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām. Līdz ar to pieteikumā ietvertie prasījumi ir piekritīgi Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai viņai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs saskaņā ar apstrīdēto likuma normu saukts pie administratīvās atbildības un sodīts par atteikšanos no pārbaudes alkohola koncentrācijas noteikšanai. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka viņš nevarēja paredzēt šādas rīcības sekas, jo apstrīdētā likuma norma un apstrīdētās noteikumu normas (turpmāk kopā – apstrīdētās normas) neesot pietiekami skaidras un paredzamas. Tādējādi ar apstrīdētajām normām esot aizskartas viņam Satversmes 90. pantā ietvertās tiesības zināt savas tiesības.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 18. panta otrā daļa noteic, ka vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi šajā likumā norādītajos gadījumos. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka, ņemot vērā Satversmes tiesas procesa ekonomijas principu, atsevišķos gadījumos viena pieteikuma ietvaros var apstrīdēt arī vairāku normatīvo aktu normas, kas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2008. gada 29. jūlija lēmumu par lietas ierosināšanu pēc pieteikuma Nr. 75/2008*).

Apstrīdētajā likuma normā bija paredzēta administratīvā atbildība citstarp par atteikšanos no pārbaudes alkohola koncentrācijas noteikšanai, savukārt apstrīdētās noteikumu normas regulēja šīs pārbaudes uzsākšanas un veikšanas kārtību. Tātad apstrīdētās normas regulēja savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus un to satversmības izvērtēšana vienas lietas ietvaros varētu veicināt lietas vispusīgu un ātru izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona ir tiesīga iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi tad, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, proti, ir pārsūdzējis pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas kārtībā. Apelācijas instances tiesas spriedums nav pārsūdzams un ir stājies spēkā.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmo teikumu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no [datums], kad tika pieņemts un stājās spēkā apelācijas instances tiesas spriedums. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2021. gada 7. aprīlī. Tādējādi konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

8. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam pieteikumā jānorāda tā juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu kolēģija var atteikties ierosināt lietu arī tad, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

8.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 90. pantam, jo tās neesot pietiekami skaidras un paredzamas.

Satversmes 90. pantā ir ietvertas personas tiesības zināt savas tiesības. Šajā Satversmes normā citstarp ietverti tiesību normu kvalitātes kritēriji, atbilstoši kuriem ikvienai tiesību normai jābūt pieejamai, kā arī pietiekami skaidrai un paredzamai. Tiesību normas skaidrība un paredzamība ir vērtējama, pamatojoties uz šīs normas interpretāciju. Proti, tiesību norma ir atzīstama par neskaidru tad, ja ar interpretācijas metožu palīdzību nav iespējams noskaidrot tās patieso jēgu. Tiesību norma ir atzīstama par pietiekami skaidru un paredzamu arī tad, ja tās saturs noskaidrošanai personai nepieciešama atbilstoša juridiskā palīdzība (*sal. sk. Satversmes tiesas 2019. gada 21. februāra sprieduma lietā Nr. 2018-10-0103 13.1. un 18.1. punktu un 2021. gada 19. februāra sprieduma lietā Nr. 2020-23-01 11. un 18. punktu*).

Pieteikuma pamatojums galvenokārt sastāv no Satversmes tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas nolēmumu citātiem. Papildus Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 90. pantā ietvertajām tiesību normas kvalitātes prasībām, jo apstrīdēto normu saturs noskaidrošanai personai vajagot analizēt vairākos normatīvajos aktos ietvertas tiesību normas, lasīt normatīvo aktu anotācijas un risināt tiesību normu kolīzijas. Pieteikumā pausts Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par apstrīdēto normu saturu, ceļu satiksmi regulējošu tiesību normu skaidrības un paredzamības nozīmi, kā arī transportlīdzekļa vadītāja spēju savlaicīgi apzināties juridiskās palīdzības nepieciešamību.

Tomēr, ievērojot Satversmes tiesas judikatūras atziņas par tiesību normu skaidrību un paredzamību, pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 90. pantam.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 90. pantam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

8.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst arī Satversmes 1. pantam.

Attiecībā uz šo prasījumu pieteikumā norādīts vien vispārīgs apgalvojums, ka apstrīdēto normu pieņemšanas rezultātā ir pārkāpti vairāki vispārējie tiesību principi. Pieteikumā arī citētas vairākas Satversmes tiesas atziņas par Satversmes 1. panta saturu. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kā izpaužas apstrīdēto normu neatbilstība konkrētiem Satversmes 1. panta tvērumā ietilpstošajiem vispārējiem tiesību principiem.

Līdz ar to pieteikums prasījuma daļā par apstrīdēto normu neatbilstību Satversmes 1. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

8.3. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās noteikumu normas neatbilst Ceļu satiksmes likuma 43.⁵ panta pirmajai daļai, jo Ministru kabinets, pieņemot apstrīdētās noteikumu normas, esot pārkāpis tam piešķirto likumdevēja pilnvarojumu un neesot ievērojis labas likumdošanas principu.

Satversmes tiesas judikatūrā ir atzīts: lai izvērtētu, vai Ministru kabinets nav pārkāpis tam piešķirto pilnvarojumu, visupirms jānoskaidro pilnvarojošo normu saturs un mērķis, bet pēc tam jāpārbauda, vai Ministru kabinets, izdodot attiecīgās normas, ir ievērojis tam likumā noteiktā pilnvarojuma robežas (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 20.marta sprieduma lietā Nr. 2019-10-0103 32.3. punktu*). Turklāt Ministru kabinets drīkst izdot tikai tādas normas, kas sasniedz likumdevēja

noteikto mērķi un nav pretrunā ar vispārējiem tiesību principiem un citām Satversmes normām, starptautiskajām un Eiropas Savienības tiesību normām, kā arī citiem likumiem (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 28. septembra sprieduma lietā Nr. 2019-37-0103 29.3. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par apstrīdēto noteikumu normu neatbilstību Ceļu satiksmes likuma 43.⁵ panta pirmajai daļai ir pamatots ar iebildumiem pret Ministru kabineta un Saeimas izdarītajiem tiesiskā regulējuma grozījumiem un apstrīdēto normu saturu. Savukārt viņa viedoklis par labas likumdošanas principa pārkāpumiem pamatots vien ar apgalvojumiem, ka Ministru kabinets nav pietiekami vispusīgi un detalizēti analizējis apstrīdēto noteikumu normu nepieciešamību.

Tomēr pieteikumā nav norādīti Satversmes tiesas judikatūrai atbilstoši juridiski argumenti par Ministru kabinetam likumā noteiktā pilnvarojuma saturu un to, ka Ministru kabinets, pieņemot apstrīdētās noteikumu normas, būtu pārkāpis šī pilnvarojuma robežas vai labas likumdošanas principu.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un sesto daļu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 63/2021).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Sanita Osipova